

LIBRI IV. LOGICAE

P A R S I.

DE HIS, QUAE AD VERITATEM IN-
VENIENDAM PERTINENT.

C A P U T I.

DE VERITATE, VARIA AC MULTIPLICI
HUIUS VOCIS SIGNIFICATIONE ET USU.

---

§. 1.

*Veritas quid, & quotuplex? cur ejus notio hic
denuo exponatur?*

Veritatem in genere per conformitatem seu
convenientiam eorum, quae simul esse
perhibentur, definiri, ejusque quatuor
in scholis species communiter distingui, metaphy-
sicam scilicet, physicam, moralem & logicam jam
supra *Lib. 2. part. 1. Cap. 2. §. 2.* diximus; at quia
de veritate hic ex instituto est agendum, ejus antea
notionem hic denuo exponere necessum ducimus.

§. 2.

§. 2.

Verum quid, & quotuplici sensu dicatur?

Esse verum idem plerumque sonat, ac esse reipsa; in quo sensu illud modo verum est, quod reipsa existit, & quod non existit, falsum est. Atamen fert usus ipse loquendi, ut verum quandoque etiam dicatur, quod, licet reipsa non existat, nec unquam forte exiturum sit, esse tamen non repugnat; atque in hoc sensu verum potissimum accipiunt Philosophi, quando veritatem in cognoscibilitate, ut ajunt, objectiva constituunt, verumque esse dicunt, quidquid concipi seu cogitari potest; & quidquid contra cogitari nequit, cognoscibilitatem non habet, falsum esse arguunt. Verum utroque hoc sensu acceptum objective, & prius quidem veritate physica, reali, existentiae, veritate autem metaphysica, ideali seu merae possibilitatis posterius verum esse dicitur.

§. 3.

De veritate logica cogitationum.

Cogitationibus porro nostris veritas tribuitur, eaeque dicuntur esse verae, quatenus rebus ceu objectis suis sunt conformes, seu quatenus id ipsum & non aliud in cogitatione continetur, quam quod objecto convenit: Hanc veritatis speciem logicam adpellant, eoquod Logica eam potissimum adtendit; eamque duplicem praesertim in ideis aliqui distinguunt formalem scilicet & objectivam: veritatem formalem tribuunt ideis, in quantum ea, quae in idea exhibentur, simul & ceu determinationes aut praedicata subjecti unius cogitari possunt;

quae

quatenus autem haec ipsa praedicata objecto, ad quod referuntur, reipsa conveniunt, ideam objective veram esse ajunt: quam distinctionem & nos omnino faciendam esse putamus, licet illa aliis admodum displiceat, qui aliud ideae objectum agnoscere nolunt, quam, quae in idea exhibentur, praedicata seu determinationes.

§. 4.

De veritate propositionum.

Sermo quoque seu propositiones quandoque verae sunt: imo triplex ratione harum veritas distinguitur, moralis, logica & hermeneutica. Sermo moraliter censetur esse verus, si cognitioni proferentis sit conformis, seu si sermonem proferens id & non aliud, ac reipsa cognoscit, eloqui intendat: logice verus est sermo, si, quod sermone enuntiat, reipsa & ita quidem se habeat, sicuti sermo enuntiat. Unde intelligis, veritatem sermonis *logicam* non minus ac cogitationum in conformitate cum objecto, *moraalem* vero in conformitate ejusdem cum cognitione constitui. In eo tandem, quod quis sermonem quandam audiens vel legens intantum a loquente vel scribente sensum adsequatur, veritas sermonis seu propositionum hermeneutica consistit.

* * *